

Sultan Galiyev Kimdir?

Seda ALTINKAYA*

Orta Asya'da bulunan Türk topluluklarını tek bir çatı altında toplamaya çalışan Türk lideri Sultan Galiyev'in kim olduğunu ve neler yaptığını anlatmaya çalışacağım. Sultan Galiyev, 1882 yılı 13 Temmuzunda Başkurdistan'da (günümüzde Rusya Federasyonu sınırları içerisinde) Sterlitamak Bölgesi, Krimsakaly Kasabası, Ufa Valiliği, Elimbetova köyünde dünyaya gelmiştir. İlköğretimine köy mektebinde başlayan Sultan Galiyev, Krimsakaly Kasabasında temel eğitimini bitirdikten sonra, Kazan'da Tatar Pedagoji Enstitüsüne yazılmıştır. 1905'te enstitüyü tamamladıktan sonra öğretmenlik yapmıştır. Burada gördüğü sosyal eşitsizlikler onu politikaya iten ilk etmenler olmuştur. Bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra Ufa Belediye Kütüphanesi'nde memurluğa başlamıştır. Buradan ayrılıp çeşitli gazetelerde çalışmış gazetelerde sosyal eşitsizlikler üzerine yazılar yazmıştır. Gazetecilikten tekrar öğretmenliğe geçtiği sırada politik hareketlerin Azerbaycan'da önde gelen isimleriyle ilişki kurmuştur.

Ufa'da yayınlanan "Ufimsky Vestnik" gazetesinde "Suhu, UL, MS, Karmakaliniş" adlarıyla yazmıştır. Daha sonra Moskova'da "Kölge Baş" imzasıyla şiir, hikâye türünden edebiyat çalışmalarını yayınlamıştır. Diğer taraftan "Mir İslam" dergisi ile "Rus Öğretmeni" adındaki Moskova gazetesine "Halkoğlu" imzasıyla makaleler yazmıştır.

Galiyev'in savunduğu siyasetinin özünde Türkçülük, Turancılık ve ulusal sosyalizm vardır. "Eşit olmayanlar arasında iki isim var. Bunlardan biri Türkler öteki ise Müslümanlardır. Bunlar en çok ezilen ve ayak altına alınanlardır. Hiç kimse ve hiçbir şey bunları benim yüreğimden söküp alamaz. Ne olursa olsun milletime olan bu sevgim sönmeyecek. Ancak ben öldüğümde benimle birlikte sönecek. İşte bu sevgi, beni bir yerden başka bir yere atıyor, kaderime çizgi çekiyor. Bu kaderde bütün gücümü halkım için sarf edeceğim." demiştir.

O yıllarda Sultan Galiyev'in mücadelesi Vlademir Lenin tarafından dikkate alınmıştır. Birlikte mücadeleye başlayan Lenin, Josef Stalin, Lev Troçki ve Galiyev'in iç savaştan başarılı bir şekilde çıkmasından sonra Rus liderler arasında özellikle lider Lenin'in hastalanmasından sonra egemenlik mücadelesi başlamıştır. Lenin'in ölümünün ardından bu mücadeleyi kazanan isim Stalin olmuştur. Stalin, Galiyev'i kendisine rakip olarak görüyordu çünkü Galiyev Orta Asya'da bulunan Türkleri örgütleyebilir ve Sovyetler Birliği'nden

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Birinci Sınıf Lisans Öğrencisi

bağımsız büyük bir Türk devleti kurabilirdi. Bu durumda da Stalin yönetimine karşı bir ayaklanma yeni bir iç savaş olabilirdi.

Tüm bunların olmasını önlemek için Stalin çalışmalara başlamıştır ve 1940 yılında Lefortovo Hapishanesinde Stalin'in emriyle, Galiyev, istihbarat örgütü KGB tarafından vurularak öldürülmüştür.

1990 yılında ise Sovyet Yüksek Mahkemesi'nin aldığı kararla üzerine atılan suçların KGB'nin düzmece belgeleri olduğu ortaya çıkmış Galiyev aklanmıştır.

Neden Sultan Galiyev'i Tanımıyoruz?

Hayatının sonuna kadar dünyanın bütün mazlum milletleri için mücadele etmiştir.

Ancak yaşamına dair bilgiler uzun yıllar saklı kaldığı için Türkiye, Sultan Galiyev'i yeterince tanımamıştır. Sultan Galiyev adı anıldığında üniversite gençliğinin komünist ve Turancı olmasının korkusuyla 12 Eylül Darbesi'nden sonra ilk yapılan işlerden birisi Galiyev ile ilgili yazıların yasaklanması olmuştur. Ancak Atilla İlhan sayesinde tekrar gündeme gelen Sultan Galiyev'in günümüzde de düşüncesini destekleyenler vardır. Galiyev birleşik bir Türk devleti kurulması gerektiği düşüncesinde önemli bir isim olmuştur. Stalin'in emriyle öldürülmüş olmasaydı bağımsız bir Türk devleti kurulmasında öncülük edebilirdi.